

GIẢI PHÁP PHÒNG, CHỐNG TỘI PHẠM VỀ MA TÚY TRÊN TUYẾN HÀNG KHÔNG VIỆT NAM

ĐỖ THỊ HƯỜNG*
LÊ TÙNG HÙNG**

Những năm qua, tình hình tội phạm về ma túy thế giới và khu vực đã tác động ảnh hưởng đến tình hình tội phạm về ma túy ở Việt Nam; đặc biệt hoạt động tội phạm ma túy trên tuyến hàng không ngày càng diễn biến rất phức tạp, có xu hướng gia tăng cả về tính chất và mức độ. Bài viết phân tích thực trạng tội phạm ma túy và đưa ra những giải pháp nhằm góp phần nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống tội phạm về ma túy trên tuyến hàng không hiện nay.

Từ khóa: Tuyến hàng không Việt Nam; phòng, chống tội phạm ma túy; giải pháp.

In recent years, Vietnam has been impacted by the situation of drug crimes in the world and the region. In particular, drug crime activities on air routes are increasingly complicated and tend to rise significantly. The article analyzes the current situation of drug crimes and recommends some solutions to improve the effectiveness of drug prevention and control on the current aviation route.

Keywords: Vietnam air routes; the prevention and control of drug crime; solutions.

NGÀY NHẬN: 16/9/2023   NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 11/10/2023   NGÀY DUYỆT: 17/11/2023

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.334.2023.691>

1. Đóng góp của ngành Hàng không dân dụng trong phát triển kinh tế - xã hội của đất nước

Những năm qua, ngành Hàng không dân dụng Việt Nam luôn có những đóng góp rất lớn cho ngân sách nhà nước, góp phần quan trọng vào sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội. Số lượng tàu bay, công suất vận chuyển hành khách và hàng hóa ngày càng tăng, tạo công ăn việc làm cho hàng ngàn người, đóng góp lớn cho công tác bảo đảm an ninh - quốc phòng, phát triển kinh tế - xã hội cũng như nâng cao vị trí, vai trò của đất nước trên trường quốc tế.

Hiện nay, Việt Nam có 22 cảng hàng không đang khai thác gồm 9 cảng hàng không quốc tế và 13 cảng hàng không nội địa¹; có 52 hãng hàng không thường lệ nước ngoài, 6 hãng hàng không nội địa (Vietnam Airlines, Pacific Airlines, Vietjet Air, VASCO, Bamboo Airways, Vietravel Airlines) đang khai thác 143 đường bay quốc tế kết nối 29 quốc gia, vùng lãnh thổ ở Bắc Mỹ, châu Âu,

* TS, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

** ThS, Học viện Chính trị Công an nhân dân

Trung Đông, châu Á, châu Phi và gần 60 đường bay nội địa². Hiện nay, các hãng hàng không của Việt Nam đã và đang khai thác các chủng loại tàu bay mới, hiện đại trên thế giới, đáp ứng ngày càng cao các tiêu chuẩn quốc tế về phục vụ hành khách và vận chuyển hàng hóa.

Năm 2022, thị trường vận tải hàng không đạt khoảng 54,2 triệu khách; sản lượng hàng hóa vận chuyển qua đường hàng không trong năm ước đạt 1,25 triệu tấn. Trong 4 tháng đầu năm 2023, sản lượng hành khách thông qua các cảng hàng không Việt Nam đạt gần 37 triệu khách (9,7 triệu khách quốc tế và 27,2 triệu khách nội địa). Về hàng hóa, sản lượng thông qua các cảng hàng không trong 4 tháng đầu năm 2023 đạt 378,4 nghìn tấn (hàng hóa quốc tế là 272 nghìn tấn, hàng hóa nội địa đạt sản lượng 106,4 nghìn tấn)³. Tuy nhiên, tình hình hoạt động tội phạm ma túy trên tuyến hàng không trở nên phức tạp, tinh vi hơn, có xu hướng gia tăng cả về tính chất và mức độ, phương thức và thủ đoạn, thường xuyên thay đổi, làm cho công tác phòng, chống tội phạm về ma túy trên tuyến hàng không gặp nhiều khó khăn, thách thức.

2. Thực trạng phòng, chống tội phạm ma túy trên tuyến hàng không Việt Nam

Để vận chuyển trót lọt ma túy, tội phạm có những cách thức rất tinh vi, với nhiều phương thức, thủ đoạn khác nhau, như: (1) Lợi dụng các chính sách tạo thuận lợi trong thủ tục hải quan đối với hàng hóa xuất, nhập khẩu như sử dụng khai báo hải quan điện tử, áp dụng quản lý rủi ro trong phân luồng, miễn kiểm tra thực tế đối với hàng hóa xuất, nhập khẩu, hành lý, phương tiện xuất, nhập cảnh để cất giấu ma túy trong nhiều loại hàng hóa như hàng gia dụng, hàng điện tử, hàng mỹ nghệ, thiết bị, máy móc; (2) Lợi dụng lòng tốt của người đi máy bay lần đầu,

thiếu kinh nghiệm; người có hoàn cảnh khó khăn; học sinh, sinh viên đi du học... để lợi dụng thực hiện hành vi phạm tội; (3) Lợi dụng cấu tạo của các sản phẩm là thuốc, thực phẩm chức năng, sữa bột, mỹ phẩm để vận chuyển các loại ma túy, như: đối với các loại ma túy tổng hợp là các loại dạng viên tội phạm ma túy giấu trong hộp thuốc, thực phẩm chức năng cũng là dạng viên; đối với các loại ma túy ở các dạng tinh thể, các đối tượng ma túy cất giấu trong hộp sữa bột, hộp mỹ phẩm có cùng màu sắc và cấu tạo nhằm chống lại việc soi chiếu của các cơ quan chức năng, với thủ đoạn này, các đối tượng cất giấu ma túy trong hành lý xách tay, hành lý ký gửi, các bưu kiện, bưu phẩm gửi qua đường hàng không...

Xác định tính chất phức tạp của tội phạm ma túy sẽ tác động, gây ảnh hưởng đến tình hình an ninh chính trị, sự phát triển kinh tế - xã hội, lực lượng Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy đã phối hợp với lực lượng Hải quan và các lực lượng khác tổ chức triển khai nhiều chương trình, kế hoạch, biện pháp đấu tranh phòng, chống tội phạm ma túy trên tuyến hàng không và đạt được những kết quả quan trọng: từ năm 2020 đến tháng 3/2023, đã phát hiện, đấu tranh, khám phá 276 vụ với 110 đối tượng. Điển hình tháng 4/2021, Cục Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy đã phá thành công chuyên án vận chuyển qua đường hàng không từ châu Âu về Việt Nam, thu giữ 127 kg ma túy các loại, khởi tố 8 vụ án, khởi tố bị can đối với 16 đối tượng. Ngày 12/01/2023, Cục Hải quan Hà Nội phối hợp với các lực lượng chức năng phát hiện và bắt giữ 1 đối tượng với hành vi buôn bán, vận chuyển trái phép chất ma túy (từ Hà Lan về Việt Nam), thu giữ 6.790 gam ketamine và 51,788 kg ma túy tổng hợp MDMA. Ngày 16/3/2023, Chi cục Hải

quan sân bay quốc tế Tân Sơn đã phát hiện hơn 8 kg thuốc lắc và 3 kg cocain, ketamin được đựng trong các hộp kem đánh răng, trong va li hành lý của 4 tiếp viên trên chuyến bay từ Pháp về. Hiện vụ việc đang được Công an TP. Hồ Chí Minh điều tra làm rõ⁴.

Nguyên nhân phát sinh nhiều tội phạm ma túy trên tuyến hàng không là do:

(1) Việt Nam có vị trí địa lý thuận lợi cả về đường bộ, đường thủy và đường hàng không nên tội phạm về ma túy lợi dụng và xem đây vừa là địa điểm tiêu thụ vừa là nơi trung chuyển mua bán trái phép ma túy đến các thị trường lớn của châu Âu, châu Á, châu Mỹ và khu vực “Tam giác vàng”...

(2) Vận chuyển ma túy qua tuyến hàng không đến nơi tiêu thụ nhanh chóng, tiết kiệm chi phí; ngoài ra, do số lượng người và hàng hóa tại các cảng hàng không quốc tế ở Việt Nam hiện nay thường xuyên trong tình trạng quá tải, vượt quá công suất thiết kế, dẫn đến khó khăn trong công tác kiểm soát người và hàng hóa của các lực lượng chức năng.

(3) Công tác phối hợp của các lực lượng chức năng trong phòng ngừa, đấu tranh với tội phạm ma túy qua tuyến hàng không còn hạn chế, chưa đáp ứng với thực tiễn tình hình. Các vụ bắt giữ chưa triệt để, thường chỉ bắt giữ được đối tượng vận chuyển ma túy thuê mà chưa bắt giữ, xử lý được các đối tượng chủ mưu, cầm đầu.

(4) Hệ thống máy móc, phương tiện phục vụ công tác kiểm soát người, hành lý, hàng hóa, bưu kiện, bưu phẩm qua tuyến hàng không tại các cảng hàng không ở Việt Nam còn chưa được đầu tư đồng bộ, hiện đại; trình độ đội ngũ cán bộ thuộc lực lượng Hải quan, xuất, nhập cảnh, an ninh hàng không còn hạn chế, chưa được đào tạo bài bản, chuyên sâu về công tác phòng, chống tội phạm về ma túy; một số cán bộ còn chưa làm hết chức trách, nhiệm vụ được giao.

3. Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống tội phạm ma túy trên tuyến hàng không Việt Nam

Để góp phần phòng, chống tội phạm ma túy trên tuyến hàng không có hiệu quả, cần tập trung vào một số giải pháp sau:

Thứ nhất, thực hiện hiệu quả công tác tuyên truyền, giáo dục phòng, chống tội phạm ma túy nói chung và tội phạm về ma túy trên các tuyến hàng không nói riêng là nhiệm vụ của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội. Do đó, các cơ quan chức năng mà trước hết là lực lượng Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy phải phối kết hợp chặt chẽ với các cơ quan, đoàn thể quần chúng, các cơ quan thông tin đại chúng, báo đài ở trung ương và địa phương thực hiện công tác tuyên truyền cho quần chúng nhân dân với các hình thức, đa dạng phong phú về tác hại của tệ nạn ma túy, các chế tài nghiêm khắc của pháp luật đối với tội phạm ma túy, các phương thức thủ đoạn hoạt động của tội phạm về ma túy trên tuyến hàng không để nâng cao tinh thần cảnh giác, không bị lôi kéo, lợi dụng tham gia vào đường dây tội phạm về ma túy, đồng thời chủ động phát hiện được các đối tượng có biểu hiện nghi vấn phạm tội để kịp thời báo cho cơ quan chức năng và áp dụng các biện pháp phòng, chống thích hợp.

Thứ hai, thực hiện tốt công tác tham mưu, xây dựng và triển khai các kế hoạch phòng, chống tội phạm ma túy nói chung và tội phạm về ma túy trên các tuyến hàng không nói riêng. Lực lượng Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy với vai trò là lực lượng nòng cốt phối hợp các cơ quan chức năng cần tiến hành song song hai nhiệm vụ, đó là: (1) Đẩy mạnh, triển khai có hiệu quả các kế hoạch công tác phòng ngừa, đấu tranh với tội phạm và tệ nạn ma túy trong nước; (2) Tham mưu đề xuất với Chính phủ, Bộ Công an, các bộ, ngành liên quan, các cấp ủy Đảng, chính quyền và công an các địa

phương ban hành các chủ trương, biện pháp có hiệu quả trong đấu tranh phòng, chống tội phạm này, như: tham mưu xây dựng kế hoạch tổ chức các đợt cao điểm tấn công nhằm trấn áp tội phạm về mua túy trên các tuyến hàng không; tăng cường kiểm soát người và hàng hóa trên các tuyến hàng không; bố trí các lực lượng chuyên trách thực hiện đấu tranh phòng, chống tội phạm về ma túy trên tuyến hàng không tại các cảng hàng không dân dụng...

Thứ ba, cần trang bị phương tiện, đầu tư kinh phí cho các lực lượng tham gia công tác phòng, chống tội phạm về ma túy trên tuyến hàng không. Thường xuyên quán triệt giáo dục, tổ chức các lớp tập huấn nâng cao trình độ nghiệp vụ, pháp luật, ngoại ngữ cho lực lượng cán bộ, chiến sĩ cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy và các lực lượng khác có liên quan, trong đó chú trọng các nội dung, như: cách thức phát hiện các đối tượng nghi vấn cất giấu ma túy vận chuyển trên tuyến hàng không; quy trình phối hợp kiểm tra, bắt giữ đối tượng phạm tội về ma túy trên tuyến hàng không, bảo đảm an toàn về lực lượng và thu giữ vật chứng theo các quy định của pháp luật...

Thứ tư, cần tích cực phối hợp với các lực lượng chức năng trong và ngoài ngành, đặc biệt là các lực lượng chức năng tại cảng hàng không, như: hải quan, an ninh hàng không, xuất nhập cảnh để thực hiện các biện pháp phòng, chống tội phạm về ma túy trên tuyến hàng không và đã đạt được kết quả nhất định. Lực lượng Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy, công an các địa phương có hoạt động tại các cảng hàng không dân dụng cần tổ chức ký kết các kế hoạch, quy chế phối hợp trong đấu tranh phòng, chống tội phạm về ma túy trên tuyến hàng không để tạo sự đồng bộ, cơ chế hiệp đồng tác chiến trong mọi tình huống, trong đó quy định cụ thể phạm vi công tác của từng lực lượng theo chức năng, nhiệm vụ được giao; phương án

huy động lực lượng, phương tiện, biện pháp tiến hành; chế độ thông tin, trao đổi giữa các lực lượng.

Thứ năm, tăng cường hợp tác quốc tế trong phòng, chống tội phạm về ma túy trên tuyến hàng không. Với những đặc trưng riêng của tội phạm về ma túy trên tuyến hàng không, tỷ lệ phát hiện các vụ cất giấu, vận chuyển ma túy trong các chuyến bay quốc tế cao hơn rất nhiều so với các chuyến bay trong nội địa. Chính vì vậy, cần mở rộng đa phương hóa, đa dạng hóa quan hệ hợp tác với cơ quan chức năng các nước trên thế giới trong đấu tranh phòng, chống tội phạm về ma túy, đặc biệt là tội phạm về ma túy trên tuyến hàng không, trên các nội dung, như: trao đổi kinh nghiệm tổ chức các hoạt động phòng, chống tội phạm ma túy trên tuyến hàng không; xác minh thông tin về tội phạm về ma túy cũng như các vấn đề khác có liên quan; nghiên cứu đề xuất các cơ quan có thẩm quyền hợp tác, xây dựng và tổ chức ký kết hiệp định tương trợ tư pháp, hiệp định dẫn độ, thỏa thuận phòng, chống tội phạm ma túy (chú trọng hợp tác với các quốc gia có tuyến bay đến Việt Nam thường xuyên bị tội phạm lợi dụng để phạm tội về ma túy, như: Pháp, Anh, Ca-na-đa, Ôt-xtrây-li-a, Trung Quốc, Thái Lan, các nước khu vực châu Phi)...□

Chú thích:

1. Quy hoạch “động” và “mở”: rộng cửa đầu tư hạ tầng cảng hàng không. <http://vneconomy.vn>, ngày 23/10/2023.

2. Thị trường phục hồi chậm, vì sao hàng không Việt vẫn bay quốc tế. <https://24hmoney.vn>, ngày 25/7/2023.

3. Bốn tháng đầu năm 2023 gần 37 triệu khách qua cảng hàng không. <https://baodauthau.vn>, ngày 04/5/2023.

4. Ba tháng đầu năm, số lượng ma túy thu giữ trên tuyến hàng không rất lớn. <http://cand.com.vn>, ngày 27/4/2023.